

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Коломийський навчально-науковий інститут
Кафедра педагогіки і психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ
ПСИХОДІАГНОСТИКИ

Спеціальність 013 “Початкова освіта”
Коломийський навчально-науковий інститут

Робоча програма з навчальної дисципліни «Загальна та вікова психологія з основами психодіагностики»
для студентів за спеціальністю 013 «Початкова освіта».
2017 р. – 25 с.

Розробник: кандидат психологічних наук, доцент Микитюк Г.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від “ ” 2017 р. №

Завідувач кафедри педагогіки та психології

_____ (Поясик О.І.)

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.

Протокол від “ ” 2017 р. №

Голова _____ (Лаппо В.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна	
Модулів – 3	Напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта	Рік підготовки:	
		Перший	Перший
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		I	I
		Лекції	
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	8 год.
		Практичні	
		14 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 % : 60 %;

для заочної форми навчання – 25 % : 75 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: озброїти студентів – майбутніх вчителів початкових класів, теоретичними знаннями з загальної психології; сприяти усвідомленню загальних закономірностей і динаміки психічного розвитку людини на різних вікових етапах; розвивати професійне мислення і надавати практичну допомогу в опануванні практичними навичками аналізу психологічних явищ; сприяти професійному самовизначенню; розкриття психологічних закономірностей розвитку особистості в онтогенезі з врахуванням соціальних та освітніх трансформацій. Її досягнення передбачає ознайомлення студентів із загальною парадигмою, концепціями та науковими школами у галузі вікової психології та прийомами використання методичного інструментарію цієї галузі в педагогічній практиці. Засвоєння законів вікового психічного розвитку особистості в онтогенезі дозволяє вчителю конструювати педагогічні ситуації та власні педагогічні впливи з врахуванням індивідуальних варіантів реалізації цих законів, розвиває професійне мислення, психолого-педагогічну компетентність та рефлексивні здібності. Йдеться також про формування у студентів умінь та навичок психологічної діагностики та профілактичної роботи з метою організації здорового способу життя школярів.

Завдання навчальної дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- зміст, основні поняття та категорії галузі в межах її основних напрямів;
- історію розвитку вікової психології як міждисциплінарної галузі на Заході та в Україні, основну логіку виокремлення основних наукових підходів, концепцій та шкіл;
- закономірності психічного розвитку в онтогенезі, умови, джерела та рушійні сили розвитку, періодизації психічного розвитку за низкою критеріїв;
- психологічні закономірності розвитку особистості на різних етапах онтогенезу, симптоми та причини кризових форм розвитку, найбільш поширені відхилення поведінки у віковому аспекті;
- ключові тенденції та сфери застосування на практиці вікових закономірностей розвитку психіки;
- основні поняття і наукову психологічну термінологію;
- основні положення загальної психології;
- причинну зумовленість психологічних явищ;
- закономірності виникнення і розвиток психічних властивостей під впливом умов життя і діяльності, навчання і виховання;

вміти:

- використовувати знання вікових закономірностей поведінки людини для аналізу конкретних психолого-педагогічних ситуацій й проблем;
- оцінювати свої педагогічні впливи та педагогічну діяльність працівників школи з урахуванням вікових особливостей взаємодії в системі «учень-вчитель»;
- надавати психологічну допомогу в попередженні та подоланні поведінки, що пов'язана з віковими кризами.
- практично застосовувати теоретичні знання;
- творчо використовувати надбання світової і вітчизняної психологічної науки;
- користуватися методами науково-психологічних досліджень;
- використовувати методи для вивчення різних сторін людської особистості;
- давати психокорекційні поради;
- аналізувати досягнення в галузі психологічної науки;
- користуватися психологічною літературою.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Вступ до загальної психології та загальні питання вікової психології.

Тема 1. Предмет, завдання та методи загальної та вікової психології.

Поняття про психіку. Зміст психологічного життя: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Наукове розуміння психіки як відображення навколишньої дійсності. Суб'єктивний характер відображення.

Мозок і психіка. Рефлекторна природа психіки.

Поняття про свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Структура свідомості. Єдність свідомого і несвідомого у психіці людини.

Методи вивчення психіки.

Поняття про наукові методи вивчення психіки людини. Теоретичні та емпіричні методи; характеристика спостереження, експерименту, бесіди, аналізу продуктів діяльності тощо. Тести як метод вимірювання психічних явищ. Кількісна обробка одержаних явищ.

Ключові поняття: психологія, психіка, психічні явища, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, свідоме, несвідоме, рефлекс, інстинкт, чутливість, навичка, інтелектуальна поведінка; метод, методика, спостережливність, спостереження, самоспостереження, експеримент, тест, бесіда, вивчення продуктів діяльності, анкетування, соціометрія.

Предмет психології розвитку та вікової психології. Дитяча психологія та вікова психологія. Акмеологія та геронтопсихологія. Місце вікової психології в системі наук (філософія, соціологія, педагогіка) та психологічних галузей (психофізіологія, психогенетика). Завдання вікової психології. Основні категорії вікової психології – розвиток, онтогенез, дизонтогенез.

Рівні методології психології розвитку: методологічні принципи, теорії, конкретні факти. Розвиток – ріст, формування, прогрес, регрес. Вік – хронологічний, біологічний, психологічний.

Ключові поняття: акмеологія, розвиток, онтогенез, дизонтогенез, ріст, формування, регрес, вік.

Специфіка методів дослідження у віковій психології. Класифікації методів дослідження (за Б.Г. Ананьєвим). Методи організації дослідження: «поперечних» зрізів та лонгітюд. Поняття спостереження та принципи його організації в умовах освітнього закладу. Метод експерименту, його види (лабораторний, природний, психолого-педагогічний, формуючий), використання у віковій психології. Бесіда, інтерв'ю, анкетування. Тестування, його особливості у дитячому віці. Метод аналізу продуктів діяльності, прийоми арттерапії (казкотерапія, дитячий малюнок). Біографічний та автобіографічний методи.

Психодіагностичне дослідження, відносність норм психічного розвитку. Допоміжна роль апаратних та психогенетичних методів (близнюковий, генеалогічний метод).

Ключові поняття: «поперечний» зріз, лонгітуди, спостереження, експеримент, тестування, інтерв'ю.

Тема 2 . Особливості відчуттів, сприймання, уяви та уваги.

Поняття про відчуття, їх види. Загальні властивості відчуттів. Компенсаторні можливості відчуттів. Індивідуальні особливості відчуттів.

Ключові поняття: відчуття, аналізатор, чутливість, пороги чутливості (абсолютний поріг розрізнення), адаптація, сенсibilізація, синестизія, акомодация, екстероцептивні, пропріоцептивні відчуття.

Поняття про сприймання. Властивості сприймань. Залежність сприймання від характеру діяльності. Види сприймань. Індивідуальні властивості сприймань.

Ключові поняття: сприймання, предметність, цілісність, константність, спостереження, ілюзія, перцептивні дії.

Поняття про уяву, її визначення для творчої діяльності людини. Види уявлень. Засоби створення образів уяви. Мрія як особливий вид уяви.

Ключові поняття: емоційно-експресивні засоби мовлення; застосування методики тестів для самопізнання.

Поняття про увагу та її визначення в діяльності людини. Види і властивості уваги. Увага і особливість.

Ключові поняття: увага, мимовільна увага, довільна увага, обсяг, переключення, розподіл, стійкість, концентрація, розсіяність.

Модуль 2. Пізнавальні процеси та основні властивості особистості:

Тема 3. Психологія спілкування, діяльності та особистості.

Поняття про спілкування як процес і її функції (комунікативна, експресивна, перцептивна, інтерактивна)

Характеристика видів мови. Педагогічне спілкування.

Ключові поняття: спілкування, мова, мовлення, зовнішня і внутрішня мови, монологічна, діалогічна мова.

Поняття про діяльність. Активність і діяльність. Діяльність і свідомість. Структура діяльності людини. Поняття про знання, вміння, навички і звички. Закономірності і оволодіння вміннями та навичками. Види діяльності.

Ключові поняття: життєдіяльність, діяльність, активність, рухи, дії, ціль (мета), знання, вміння, навички, звички, вправляння, гра, навчання, праця.

Поняття про особистість, індивід, індивідуальність. Характеристика особливостей особистості (активність, стійкість, динамічність, соціальна роль, життєва позиція). Структура особистості. Характеристика спрямованості

особистості (потреби, інтереси, ідеали, переконання, світогляд); самосвідомість, форми її виявлення.

Ключові поняття: особистість, індивід, індивідуальність, стійкість, динамічність, світогляд, самосвідомість.

Тема 4. Характеристика основних властивостей особистості: емоції, пам'ять, мислення.

Поняття про емоції і почуття. Особливості почуттів. Форми переживання почуттів. Види почуттів. Роль почуттів у пізнавальній і практичній діяльності людини.

Ключові поняття: почуття, емоції, емпатія, настрої, ефекти, стрес, страсті, стеничні, астенічні, моральні, інтелектуальні, естетичні, іронія, гумор, натхнення; апатія, амбівалентність, депресія.

Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Уявлення пам'яті. Процеси пам'яті. Запам'ятовування, зберігання і відтворення. Індивідуальні особливості пам'яті.

Ключові поняття: пам'ять, мнемічна пам'ять, асоціації, запам'ятовування, зберігання, відтворення, забування, впізнавання, пригадування, емоційна пам'ять, рухова, образна, словесно-логічна, оперативна, ейдетична, мимовільна і довільна, короткочасна і довготривала, механічне і смислове запам'ятовування, ремінісценція.

Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності. Види і форми мислення. Мислительні операції. Проблемні ситуації і вирішення задач. Індивідуальні особливості мислення.

Ключові поняття: мислення, практичне мислення, репродуктивне, творче, наочно-образне, логічне, аналіз, порівняння, абстрагування, класифікація, систематизація, індукція, дедукція, глибина мислення, гнучкість, кмітливність, проблемні ситуації.

Тема 5. Основні властивості особистості: воля, темперамент, характер здібностей.

Поняття про волю. Довільні і вольові дії. Мотивація вольового акту. Вольові якості особистості.

Ключові поняття: установка, воля, вольові дії, імпульсивні і довільні дії, вольові зусилля і вольові якості, рішучість, ініціативність, самостійність, наполегливість, навіюваність, негативізм, впертість, боротьба мотивів, співпорядкування мотивів, ціленаправленість.

Поняття про темперамент. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту.

Ключові поняття: темперамент, тип вищої нервової діяльності, сенситивність, регідність, сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік, пластичність, інертність.

Поняття про характер. Структура характеру. Формування рис характеру. Національні риси характеру.

Ключові поняття: характер, риси характеру.

Поняття про здібності. Структура здібностей: види та рівні здібностей. Задатки та формування здібностей.

Ключові поняття: здібності, задатки, нахили, обдарованість, талант, геніальність, комунікативні здібності.

Модуль 3. Особливості вікових періодів. Поняття психодіагностики.

Тема 6. Психологія раннього та зрілого дитинства, молодшого школяра, підлітка та юнака.

Фази пренатального розвитку. Криза народження. Особливості психіки новонароджених. Комплекс поживлення. Соціальна ситуація розвитку немовляти. Основні фази розвитку немовляти. Безпосередньо-емоційне спілкування як провідна діяльність періоду. Феномен дитячої прихильності. Явище психологічної депривації. Новоутворення періоду. Криза 1 року.

Ранній вік: загальна характеристика. Соціальна ситуація розвитку дитини. Предметно-маніпулятивна та предметна діяльність. Значення дитячої іграшки. Розвиток психічних функцій (інтелектуальної та емоційної сфер). Стадії розвитку інтелекту за Ж.Піаже. Ранній вік як сензитивний для розвитку пасивного та активного мовлення. Новоутворення періоду. Криза 3 років, симптоми кризи.

Ключові поняття: фаза, немовля, новоутворення, криза 1 року, симптоми кризи.

Дошкільний вік, загальна характеристика періоду. Рольова гра – провідна діяльність дошкільного віку. Теорії гри (К.Гроос, Г.Й.Хейзінга, Д.Ельконін). структура та види ігор. Особливості сенсорного розвитку дошкільників. Розвиток уваги, пам'яті, мислення та уяви в дошкільному віці. Особливості мислення дошкільників (анімізм, магічна причинність). Особливості активності дитини у ситуаціях спілкування, потяг до конструювання, художньої діяльності (малювання, ліплення, драматизація). Психологія дитячого малюнку. Казки та казкові історії, дитина як слухач та оповідач. Стадії морального розвитку за Л. Колбергом. Криза 7 років. Готовність дитини до школи, види готовності, методики її діагностики (тест Керна-Йерасика).

Молодший школяр. Труднощі адаптації до школи, її види та рівні. Явище шкільного стресу, шкільна тривожність та її запобігання. Навчальна діяльність та її структура. Оцінка та самооцінка в навчанні. Мотивація навчання, структура мотивів. Розвиток пізнавальних інтересів та пізнавальної сфери. Теорія поетапного формування розумових дій за П.Гальперінім. Новоутворення молодшого шкільного віку.

Ключові поняття: рольова гра, криза 7 років, готовність дитини до школи, новоутворення молодшого шкільного віку.

Дорослішання та його види (пубертат, правове, психологічне). Підлітковий період: загальна характеристика психічного та особистісного розвитку. Фізичне дозрівання та соціалізація у підлітковому віці. Підліткова криза, основні симптоми. Явище акселерації та ретардації. Теорії акселерації. Стадії сексуального розвитку людини. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Інтимно-особистісне спілкування та навчальна діяльність. Спілкування підлітків з дорослими (батьки, вчителі) та однолітками. Дружба. Шкільний стрес та шкільна дезадаптація в шкільному віці, підліткова депресія. Шкідливі звички та їх поширення, девіантна, зокрема деліквентна та адиктивна поведінка підлітків. Акцентуації характеру. Конфліктність, агресивність, аутоагресивні реакції, схильність до ризику.

Пізнавальні інтереси підлітків, особливості мислення (дедукція, індукція). Розвиток самосвідомості. Самооцінка та рівень домагань. Інтерес до власної зовнішності, розвиток тілесної складової «Я-концепції», прагнення до самовдосконалення, інтерес до спорту. Рефлексія та самовизначення у підлітків. Новоутворення підліткового віку.

Психологія ранньої та зрілої юності. Фізичне дозрівання та соціалізація у ранній юності. Соціальна ситуація розвитку та особливості освітнього простору. Навчально-професійна діяльність, її структура. Особистісне та професійне самовизначення старшокласників. Особливості спілкування у ранній юності (дружба, кохання). Розвиток самостійності та самоорганізації, життєві та професійні плани. Розвиток пізнавальної сфери. Врахування професійних нахилів, інтересів, здібностей. Готовність старшокласника до самостійного життя. Загальні особливості розвитку особистості на етапі пізньої зрілості (кар'єра, навчання, спілкування, дружба, кохання).

Ключові поняття: пубертат, правове і психологічне дорослішання, підлітковий період, акцентуації, рефлексія та самовизначення у підлітків.

Тема 7. Психологія дорослості.

Загальна характеристика дорослості. Періодизація психічного розвитку у дорослому віці. Розвиток психофізіологічних функцій. Динаміка життєздійснення: професійна діяльність та особисте життя. Професійне самовдосконалення та професійна перепідготовка. Готовність до батьківства, створення сім'ї, мотиви шлюбу, тривалість життя в шлюбі, повторні шлюби. Розвиток самосвідомості. Сфери творчої самореалізації. Реакції на стрес, стресостійкість особистості.

Зрілість: цілісність Його чи відчай. Розвиток пізнавальних процесів, емоційної сфери та самосвідомості. Я-концепція у зрілому віці. Старість як етап онтогенезу. Явище згасання фізіологічних функцій. Біологічні та психологічні

особливості старіння. Клімактерій. Стосунки старих людей з рідними. Задоволення життям у старості. Мудрість як вищий рівень життєвої інтеграції особистості.

Ключові поняття: професійна діяльність та особисте життя, сфери творчої самореалізації, зрілість, Його, старість як етап онтогенезу, клімактерій, мудрість.

Тема 8. Основи психодіагностики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Семестр 1								
Модуль 1. Вступ до загальної психології та загальні питання вікової психології.								
Тема 1. Предмет, завдання та методи загальної та вікової психології.	9	2	1	6	11	1	-	10
Тема 2 . Особливості відчуттів, сприймання, уяви та уваги.	11	2	1	8	11	1	-	10
<i>Разом за модулем 1</i>	<i>20</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>14</i>	<i>22</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>20</i>
Модуль 2. Пізнавальні процеси та основні властивості особистості:								
Тема 3. Психологія спілкування, діяльності та особистості.	12	2	2	8	11	1	-	10
Тема 4. Характеристика основних властивостей особистості: емоції,	12	2	2	8	11	1	-	10

пам'ять, мислення.								
Тема 5. Основні властивості особистості: воля, темперамент, характер здібностей.	12	2	2	8	12	1	1	10
<i>Разом за модулем 2</i>	<i>36</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>24</i>	<i>34</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>30</i>
Модуль 3. Особливості вікових періодів. Поняття психодіагностики.								
Тема 6. Психологія раннього та зрілого дитинства, молодшого школяра, підлітка та юнака.	12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 7. Психологія дорослості.	12	2	2	8	11	1	-	10
Тема 8. Основи психодіагностики.	10	2	2	6	11	1	-	10
<i>Разом за модулем 3</i>	<i>34</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>22</i>	<i>34</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>30</i>
<i>Усього годин</i>	90	16	14	24	90	8	2	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Історія розвитку загальної та вікової психології. Індивідуальні особливості відчуттів і сприймань.	2	-
2	Структура спілкування, діяльності та особистості	2	-
3	Роль почуттів у пізнавальній та практичній діяльності людини. Індивідуальні особливості мислення.	2	-
4	Психологічна характеристика типів темпераменту та врахування їх особливостей у роботі з молодшими школярами.	2	1
5	Труднощі адаптації дитини до школи. Основні суперечності підліткового періоду, симптоми кризи.	2	-
6	Особливості кризи в період психології дорослості.	2	-
7	Психометричні основи психодіагностики: основні етапи конструювання тестів.	2	1
	Разом	14	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Розкрити міждисциплінарні зв'язки вікової та загальної психології. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка повідомлення.	2	2
2	Охарактеризувати методологію та методи дослідження у віковій психології. Школи, напрями, концепції у психології. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Дискусія, опрацювання наукових джерел.	4	4
3	Здійснити порівняльний прогноз ймовірного біологічного та особливостей психологічного віку (метод анкетування та методика каузометрії). Відмінність психіки людини від психіки тварин. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Обговорення отриманих результатів дослідження. Підготовка рефератів.	4	4
4	Проаналізувати нові етапи становлення вікової психології.. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка рефератів.	4	6
5	Здійснити порівняльний аналіз поглядів на закономірності психічного розвитку в межах різних концепцій (психоаналіз, біхевіоризм) <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Обговорення.	4	4
6	Побудувати схеми періодизації психічного розвитку. Виокремити симптоми криз раннього дитинства, оформити у вигляді таблиці. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка повідомлення.	4	4
7	Порівняльна характеристика новоутворень дошкільного та молодшого шкільного віку. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Дискусія.	2	4

8	<p>Описати типові та індивідуальні особливості розвитку особистості дитини-дошкільника на основі карти-схеми з використанням різноманітних методів (спостереження, бесіда, аналіз продуктів діяльності тощо)</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Повідомлення про результат дослідження</p>	2	4
9	<p>Охарактеризувати типові труднощі адаптації підлітків та юнаків в умовах середньої школи, варіанти девіацій, типові шкідливі звички</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> повідомлення</p>	2	2
10	<p>Здійснити діагностику структури мотивів навчальної діяльності, визначити провідні мотиви</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Обговорення результатів дослідження, дискусія</p>	2	2
11	<p>Знайомство з прийомами застосування соціометричної методики у віковій психології.</p> <p>Розв'язання соціометричних задач</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Перевірка знань</p>	1	2
12	<p>Застосування методу анкетування у процесі профорієнтаційної роботи із старшокласниками</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> обговорення</p>	1	2
13	<p>Основні властивості та закономірності відчуттів.</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу</p>	2	4
14	<p>Індивідуальні особливості сприймання.</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка виступу на практичному занятті</p>	2	2
15	<p>Розвиток уваги у школярів.</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка рефератів</p>	1	2
16	<p>Форми переживання почуттів.</p> <p><i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу</p>	1	2

17	Індивідуальні особливості пам'яті. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання наукових джерел	1	2
18	Розвиток пам'яті у школярів. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка рефератів.	2	2
19	Індивідуальні відмінності в мисленні людини. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу	1	2
20	Стили спілкування та їх використання. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка рефератів	2	2
21	Розвиток та виховання вольової активності людини. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання наукових джерел	2	2
22	Самосвідомість і «Я – коцепція» особистості. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу	2	2
23	Основні види діяльності. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка рефератів	2	2
24	Роль темпераменту в праці та навчанні. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу	2	2
25	Темперамент та проблеми виховання. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання наукових джерел	2	4
26	Акцентуйовані риси характеру. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу	2	4
27	Здібності, обдарованість, талант. <i>Форма і зміст самостійної роботи:</i> Підготовка рефератів	2	4

28	Вчені-дослідники, засновники психодіагностики та напрями їх досліджень.	2	2
Разом		60	80

7. Індивідуальні завдання

1. Розробка тестів до конкретних тем з загальної та вікової психології.
2. Робота з науково-психологічною літературою.

8. Методи навчання

- лекції;
- робота з довідковою та науковою літературою, психологічною періодикою;
- моделювання і розв'язання психологічних завдань, проблемних ситуацій.
- робота з підручниками;
- словесні, наочні, практичні.

9. Методи контролю

1. Оцінювання підготовки до практичних занять.
2. Оцінювання результатів самостійної роботи.
3. Оцінювання виконання індивідуальних завдань.
4. Іспит.

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття про увагу.
2. Види уваги.
3. Теорії уваги.
4. Фізіологічні основи уваги.
5. Поняття принципу домінанти.
6. Вибірковість уваги людини.
7. Значення оптимального осередку збудження.
8. Поняття ретикулярної формації.
9. Значення орієнтувального рефлексу.
10. Властивості уваги.
11. Спрямованість та зосередженість уваги.
12. Інтенсивність та концентрація уваги.
13. Стійкість уваги та її нестійкість.
14. Коливання уваги.
15. Обсяг уваги.
16. Переключення та розподіл уваги.
17. Види уваги та їх характеристика.
18. Характеристика зовнішньої і внутрішньої уваги.
19. Особливості колективної, групової та індивідуальної уваги.
20. Особливості мимовільної, довільної та післядовільної уваги.
21. Увага і особистість.
22. Неуважність та її причини.
23. Розвиток уваги у школярів.
24. Основні критерії виховуваності уваги.
25. Поняття про почуття та емоції.
26. Основні компоненти емоційного процесу.
27. Позитивний і негативний характер емоцій.
28. Дійовий характер емоцій.
29. Активні і пасивні почуття.
30. Ситуативний характер емоцій.
31. Узагальнюючий характер емоцій.
32. Теорії емоцій.
33. Фізіологічна основа емоцій.
34. Вплив емоцій на людину.
35. Емоції і пізнавальні процеси.
36. Емоції і свідомість.
37. Емоції, почуття і розвиток особистості.
38. Види емоцій та їх класифікація.

39. Прості емоції.
40. Складні емоції.
41. Інтерес як емоція.
42. Здивування як емоція.
43. Радість і страждання як емоція.
44. Горе і депресія як емоція.
45. Гнів і відрода як емоція.
46. Ворожість і сором як емоція.
47. Страх і тривога як емоція.
48. Основні форми прояву почуттів.
49. Афект як форма почуттів.
50. Стрес як форма почуттів.
51. Настрій як форма почуттів.
52. Вищі почуття.
53. Характеристика моральних почуттів.
54. Інтелектуальні почуття.
55. Естетичні почуття.
56. Поняття про пам'ять.
57. Види пам'яті.
58. Рухова, емоційна та образна пам'ять.
59. Особливості словесно-логічної пам'яті.
60. Мимовільна і довільна пам'ять.
61. Сенсорна, короткочасна і тривала пам'ять.
62. Особливості феноменальної пам'яті.
63. Процеси пам'яті.
64. Запам'ятовування як процес.
65. Види запам'ятовування.
66. Характеристика довільного запам'ятовування.
67. Особливості механічного запам'ятовування.
68. Етапи логічного запам'ятовування.
69. Зберігання та відтворення як процеси запам'ятовування.
70. Види відтворення.
71. Впізнавання як вид відтворення.
72. Забування як процес.
73. Індивідуальні особливості пам'яті.
74. Розвиток пам'яті у дітей.
75. Амнезія як порушення пам'яті.
76. Пригадування і спогади.
77. Закономірності забування.
78. Поняття про мислення.
79. Функції мислення.

80. Темперамент, його особливості, типи темпераменту.
81. Операції мислення.
82. Форми мислення.
83. Поняття як форми мислення.
84. Види понять.
85. Судження як форма мислення.
86. Поняття про здібності, їх види.
87. Умовивід як форма мислення.
88. Види мислення.
89. Теоретичне мислення.
90. Продуктивне і репродуктивне мислення.
91. Індивідуальні особливості в мисленні людини.
92. Розвиток мислення.
93. Поняття інтелекту.
94. Поняття про спілкування.
95. Психологічні школи спілкування.
96. Функції спілкування.
97. Комунікативні уміння.
98. Поняття фасцинації (зачарування).
99. Форми спілкування.
100. Структура спілкування.
101. Комунікативна сторона спілкування.
102. Міжособистісна взаємодія.
103. Перцептивний бік спілкування.
104. Види спілкування.
105. Особистісне спілкування.
106. Резонансне спілкування.
107. Педагогічне спілкування.
108. Умови оптимального педагогічного спілкування.
109. Засоби спілкування.
110. Мова і мовлення як засоби спілкування.
111. Види мовленєвої діяльності.
112. Усне монологічне мовлення.
113. Усне ефективне мовлення.
114. Стилi мовлення.
115. Аспекти педагогічного мовлення.
116. Невербальна комунікація.
117. Візуальний контакт.
118. Експресія як засіб невербального спілкування.
119. Вижи жестів.
120. Ефективність спілкування.

121. Опосередковане і безпосереднє виявлення почуттів у спілкуванні.
122. Стили спілкування, різні підходи до класифікації.
123. Стиль педагогічного спілкування.
124. Оволодіння навичками спілкування.
125. Відносини, стосунки, ставлення.
126. Міжособистісні стосунки.
127. Взаємодія як процес.
128. Взаєморозуміння як спосіб.
129. Компоненти регулювання поведінки людей.
130. Поняття групи.
131. Умовні і реальні групи.
132. Офіційні (формальні) та неофіційні (неформальні) групи.
133. Рівні згуртованості груп і дифузна (конгломерат) асоціація (кооперація), колектив.
134. Референтна група.
135. Форми організації спільної праці.
136. Вплив спільності на індивіда.
137. Поняття волі і вольові особливості.
138. Характер. Акцентуації характеру.
139. Історія розвитку вікової психології.
140. Біогенетичний напрям.
141. Соціогенетичний напрям.
142. Когнітивно-генетична теорія.
143. Предмет вікової психології.
144. Завдання вікової психології.
145. Методи вікової психології.
146. Спостереження як метод.
147. Експеримент як метод.
148. Основні концепції психічного розвитку.
149. Джерела і рушійні сили психічного розвитку.
150. Сензитивні періоди.
151. Чинники психічного розвитку.
152. Загальні закономірності розвитку дитини.
153. Показники психічного розвитку.
154. Показники особистісного розвитку.
155. Порушення психічного розвитку.
156. Порушення особистісного розвитку.
157. Провідна роль суспільного навчання і виховання у психічному розвитку дитини.
158. Провідна роль суспільного навчання і виховання у особистісному розвитку дитини.

159. Періодизація вікового розвитку.
160. Особливості розвитку новонародженого.
161. Комплекс поживлення.
162. Соціальна ситуація розвитку немовляти.
163. Пізнавальний розвиток немовляти.
164. Ж.Піаже про сенсорний розвиток дітей першого року життя.
165. Розвиток структур взаємодії дитини з оточуючими людьми.
166. Новоутворення періоду немовляти.
167. Криза 1 року життя.
168. Психічний розвиток у ранньому дитинстві.
169. Криза 3 років життя.
170. Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку.
171. Провідна діяльність в дошкільному віці.
172. Розвиток гри протягом дошкільного віку.
173. Особливості дитячого малюнку.
174. Новоутворення дошкільного віку.
175. Розвиток мови в дошкільному віці.
176. Розвиток пізнавальної сфери дошкільника.
177. Особливості сенсорного розвитку.
178. Розумовий розвиток дошкільника.
179. Розвиток пам'яті та уяви.
180. Специфіка розвитку особистості дошкільника.
181. Криза 7 років.
182. Психологічна готовність дошкільника до навчання.
183. Інтелектуальна готовність.
184. Особистісна та соціально-психологічна готовність.
185. Вольова готовність.
186. Розвиток пам'яті у ранньому дитинстві.
187. Стадії розвитку структур взаємодії дитини.
188. Розвиток спрямованості в ранньому дитинстві.
189. Загальна характеристика ситуації розвитку молодшого школяра.
190. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра.
191. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра.
192. Характеристика провідної діяльності молодшого школяра.
193. Навчальна діяльність молодшого школяра.
194. Загальні закономірності засвоєння дитиною навчальної діяльності.
195. Новоутворення молодшого шкільного віку.
196. Розвиток самосвідомості молодшого школяра.
197. Самоусвідомлення.
198. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра.
199. Формування мотивації.

200. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.
201. Сприймання та увага.
202. Розвиток пам'яті у молодшому шкільному віці.
203. Уява у молодшого школяра.
204. Мислення.
205. Мовний розвиток молодшого школяра.
206. Основні чинники становлення компонентів грамотності.
207. Розвиток внутрішньої мови.
208. Розвиток загального інтелекту молодшого школяра.
209. Загальна характеристика підлітка.
210. Психологічний зміст підліткової кризи.
211. Соціальна ситуація розвитку підлітка.
212. Характеристика провідних видів діяльності в підлітковому віці.
213. Спілкування в підлітковому віці.
214. Негативні форми поведінки підлітка.
215. Друзі і підліток.
216. Навчання як вид діяльності в підлітковому віці.
217. Психологічні новоутворення підліткового віку.
218. Потреба в самостійності і незалежності.
219. Потреба у самоствердженні.
220. Розвиток самосвідомості в підлітковому віці.
221. Самооцінка і домагання підлітка.
222. Враховування особливостей самооцінки і домагань підлітків у роботі з ними.
223. Розвиток спонукальної сфери підлітка.
224. Система ціннісних орієнтацій підлітка.
225. Значення мотивів діяльності і поведінки в розвитку особистості підлітка.
226. Підлітковий розвиток у підлітковому віці.
227. Абстрактне мислення.
228. Суттєві властивості підліткового мислення.
229. Пам'ять підліткового віку.
230. Увага в підлітковому віці.
231. Розвиток пізнавальних процесів у підлітковому віці.
232. Розвиток мови в підлітковому віці.
233. Педагогічно занедбані підлітки.
234. Акцентуації в характері підлітків.
235. Типи акцентуації характеру підлітків.
236. Загальна характеристика ранньої юності.
237. Соціальна ситуація розвитку.
238. Новоутворення юнацького віку.

- 239. Особистісне самовизначення.
- 240. Розвиток самосвідомості старшокласника.
- 241. Напрями становлення самосвідомості.
- 242. Розвиток спонукальної сфери у період ранньої юності.
- 243. Спілкування з однолітками.
- 244. Спілкування з дорослими.
- 245. Розвиток інтелектуальної сфери старшокласників.
- 246. Показники готовності випускника школи до самостійного життя.
- 247. Розвиток психічних процесів у період дорослості.
- 248. Психосоціальний розвиток дорослих.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Семестр 1

Модуль 1	Сума	Модуль 2	Сума	Модуль 3	Сума	С/р	Екзамен	Сума
Т-1, Т-2 Робота на парах – 5 Тести – 5	10	Т-1, Т-2, Т-3 Робота на парах -10 Тести - 5	15	Т-1, Т-2, Т-3 Робота на парах – 10 Тести 5	15	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Микитюк Г.Ю. Загальна психологія.
2. Психологія в таблицях.
3. Конспекти лекцій планів практичних занять.
4. Підручники і посібники які є в бібліотеці.

12. Рекомендована література

Базова

1. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005 р. – с. 464.
2. Мясоїд П.А. Загальна психологія. – К. : Вища школа, 2000 – с. 479.
3. Основи психології / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – 3-є вид. – К.: Либідь, 1997 – с. 632.
4. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук. – К.: Либідь, 1999 – с. 558.
5. Рубинштейн С.Л. Направленность личности: Хрестоматия по психологии / Под редакцией А.В. Петровского. – М.: Педагогика, 1987 – с. 224.
6. Талызина Н.Ф. и др. Природа индивидуальных отличий: опыт исследования Близнецовым методом. – М.: Педагогика, 1991 - С. 184.
7. Ковалёв А.Г. Психология личности. – М. Просвещение, 1970 – с. 238.
8. Заброцький М. Вікова психологія. – Тернопіль, 2005. – 110 с.
9. Кутішенко В. Вікова і педагогічна психологія – К., 2005. – 95 с.
10. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія – К.: Академвидав, 2005 – 360 с.
11. Костюк Г.С. Вікова психологія – К., 1976.
12. Карпенко З.С., Савчин З.Я. Розвиток уяви в дошкільному віці – Коломия, 1991. – 48 с.
13. Крайніков Е.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. – К, 2005. – 256с.
14. Эльконин Д.Б. К проблеме периодизации психического развития в детском возрасте // Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. – М., Просвещение, 1977. – С. 348-356.
15. Выготский Л.С. Развитие высших психических функций // Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В.Петровского. – М., Просвещение, 1977. – С. 361-365.

- 16.Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. – М., Просвещение, 1991. – 43 с.
- 17.Гуменюк О. Проблематика «Я» у психоаналітичній теорії Зигмунда Фрейда // Психолог. 2005. - № 7. – С.3-6. – 1 екз.
- 18.Гуменюк О. Его-психологія в теорії особистості Е.Еріксона // Психолог. – 2005. - № 46. – С. 11-16.
- 19.Коломинский Я.Л., Панько Е.А. Учителю о психологии детей шестилетнего возраста. – М.: Просвещение, 1988. – 190 с. – 15 екз.
- 20.Кон И. Психология ранней юности – М.: Просвещение, 1989. – 259 с.
- 21.Кон И. Дружба – М.: Подитиздат, 1987. – 1 екз.
- 22.Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
- 23.Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
- 24.Матюшина М.В. Мотивация учения младших школьников – М.: Педагогика, 1984. – 141 с.
- 25.Максименко С.Д. Розвиток особистості – розгортання чи новоутворення // Психолог. – 2005. - №46 – С. 4-10.
- 26.Методи вивчення психічного розвитку дошкільника. Методичний посібник. – К., Світич, 2004. – 45 с.
- 27.Мухина В.С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта. – М.: Педагогика, 1988.
- 28.Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народнознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія, - Івано-Франківськ, 1988. – 312 с.
- 29.Орлов Ю.М. Самопознание и самовоспитание личности. – М.: Просвещение, 1987.
- 30.Литвин С. укл. / Психологічна діагностика умов формування обдарованості учнів. Методичні матеріали. – Івано-Франківськ, 1991.
- 31.Кле М. – Психология подростка – М.: Педагогика, 1991.
- 32.Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии / под ред. И.И. Ильясова, В.Я. Ляудис. – М.. Изд-во МГУ, 1981. – Т. 1-2.

Допоміжна

1. Психологічний словник / За ред. В.І. Войтка. – К.: Вища школа. Головне вид-во, 1982.
2. Цимбалюк І.М. Психологія. Рівне. Принт Хаус, 2003 р. – 280.
3. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 304.

4. Обухова Л.Ф. Возрастная психология. – М.: Педагогическое общество России, 2004. – 442 с.
5. Браусенко-Кузнецова О. Арт-простір казкотерапії // Психолог. – 2007. - №28. – С. 18-22.
6. Терлецька Л. Психокорекція засобами малюнку. – К., Главник, 2007. – 75 с.
7. Психология современного подростка // Под ред. Д.И. Фельдштейна. – М.: Педагогика, 1987. – 240 с.
8. Бочелюк В.Й., Черепехіна О.А. Психологія спорту. – К., 2007. – 222 с.
9. Формирование личности в переходный период от подросткового к юношескому возрасту / Под ред. И.В. Дубровиной. – М., Педагогика, 1987.
10. Практикум по возрастной и педагогической психологии / Под ред. А.И. Щербакова – М.: 1987.
11. Боднарчук М. Психологія девіантної поведінки – К.: МАУП, 2006. – 48 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
2. Загальна психологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>.
3. Загальна психологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_maksimenko_sd_.
4. Курс лекцій з загальної психології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekomedtd.com.ua/kurs-lekczi-z-zagalno-psixolog-psixologchna-struktura-sobistost.html>.
5. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
6. Вікова психологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/16990923/psihologiya/vikova_psihologiya_-_savchin_mv.
7. Вікова психологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1417012037150/psihologiya/vikova_psihologiya.